

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Λευθωντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, άρ. 11, ΑΘΗΝΑ.

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και για την Κρήτη άρ. 10. Για το έξωτερικό φρ. χρ. 12 ' . — Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (3 άρ. την τριμηνία). — Κανένας δέ γράφεται συντρομητής α δέ στείλει μπροστά τη συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο, 20. — Τα περασμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίосκια, και στις έπαρχίες στο Πρακτορεία των Εφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΡΑΣΗΜΑ — ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ ΤΟ ΠΑΡΑΣΗΜΟ — Τ' ΟΓΔΟΥ — Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ — ΓΙΑ ΝΑ ΧΑΡΕΙ ΚΑΠΙΟΣ.

ΑΣ ποῦμε και μεῖς δυὸ λόγια για τὰ παράσημα ποῦδωσαν στους λογίους, ἀφοῦ τὴν εἶπαν και τὴν παραείπανε τὴ γνώμη τους ὅλες οἱ Ἀθηναῖκες φημερίδες. Εἰγνωμονοῦμε λοιπὸν τὴν Κυβέρνηση ποῦ παρασηφόρησε τὸν Παλαμᾶ, τὸν Καρκαβίτσα και δυὸ τρεῖς ἀκόμη τῆς ἴδιας σειρᾶς. Ὅσο για τὶς ἄλλες παρασημοφορίες, δικὸς τῆς λογαριασμός. Δικὰ τῆς εἶναι τὰ παράσημα, νοικοκυρὰ εἶναι, σὰ νὰ ποῦμε, σπῆτι τῆς, και δικαίωμα τῆς νὰν τὰ κάνει ὅ,τι θέλει.

Τὴν κατηγορέσανε πὼς, παρασημοφορῶντας μερικὸς ἀναγνωσματογράφους και γραμματοβιομήχανους, εἰδείξε πὼς συντρέχει και βραβεύει τὴ ρουτίνα. Καὶ σ' αὐτὸ ἀδικο ἔχουν. Ὅταν τὸν κ. Τσοκόπουλο λ. χ. τονε βραβεύει ἡ κοινωνία, χερκοροτιώντας τὰ θεατροβιομηχανικά του ἔργα, τί θέλετε νὰ κάνει ἡ Κυβέρνηση, ἀφοῦ ἡ Κυβέρνηση εἶναι ἡ ἀφρόκρεμα, νὰ ποῦμε, τῆς Κοινωνίας;

Αὐτὰ λοιπὸν και τοῦ χρόνου, ἀφοῦ μάλιστα λένε πὼς και τοῦ χρόνου θὰ μᾶς κάνει τέτοιους ὁμορφους μπουναμάδες ἡ Κυβέρνηση.

ΕΓΣΙ, για νὰ γίνεται κοιφέντα, ὡς ποῦμε και τοῦτο. Λένοντας παράσημο ἡ Κυβέρνηση στὸν Παλαμᾶ, τὸ πήρε πίσω ἡ ἴδια, ἀφοῦ σ' αὐτὴ τὴν περίοτιση ὁ Παλαμᾶς παρασημοφόρησε τὴν Κυβέρνηση.

ΚΑΛΟΡΙΖΙΚΟ και τ' Ὀγδοῦ Ὑπουργεῖο. Πὼς θάνα Ὑπουργεῖο Ἐργασίας, πὼς και θὰ καταφέρει, και θὰ δημιουργήσει, οὔτε λόγος νὰ γίνεται, μιὰ κ' Ὑπουργὸς του εἶναι ὁ κ. Μπενάκης.

Ἐχουμε πεποίθηση πὼς με τέτια ὑπεριζία διοίκηση θὰ φανεί πὼς εἶταν ἀληθινὰ ἀπαιτήτῃο τ' Ὀγδοῦ και πὼς χαμένα για τὴ Γεωργία μας πρέπει νὰ λογαριάζονται τὰ χρόνια ποῦ δὲν τόχαμε.

ΛΕΝΕ πὼς εἶναι πρακτικὸς ἄθροπος ὁ κ. Μπενάκης και τὸ πιστεύουμε. Πρακτικὸς λοιπὸ νὰ φανῆ σὲ ὅλα, και μάλιστα στὴ γλώσσα ποῦ θὰ γράφονται οἱ διάφορες ἐγκυκλίες, ὁδηγίες κλπ. για τοὺς γεωργοὺς και τοὺς χτηνοτρόφους.

Ἡ Γεωργικὴ Ἐταιρία ἔβγαλε και τέτιες ὁδηγίες, μιὰ ἡ βλογημένη μεταχειρίστηκε τέτια γλώσσα ποῦ για νὰν τὴ νιώσουν οἱ γεωργοὶ ἔπρεπε νάνα Μιστριωτήδες και κλάσμα, τὸ λιγότερο.

Νὰ μὴν πάθει λοιπὸν τὰ ἴδια και ὁ κ. Μπενάκης, γιατί τότε ὅλο τὸ πρακτικὸ του μυαλὸ και ὅλη ἡ ἐργατικὸτή του θὰ πάνε στὰ πούφ!

ΠΑΝΟΥ στὸ μεθήσι του, για τὴν ἄξιμ παρασημοφορία του, ὁ φίλος Ξενοπούλος σὰ νὰ ψυχοπόνεσε τὸν Ψυχάρη κ' ἔγραψε στὸ «Ν. Ἄστυ» πὼς ἔπρεπε νὰ δοθεῖ και στὸν Ψυχάρη ἓνα παράσημο ἀφοῦ κτλ.

Για νὰ χαρεῖ ὁ φίλος Ξενοπούλος τὸν πληροφοροφίμε πὼς ὁ Ψυχάρης ἔχει πάρει ἀπὸ τὰ 1907 τὸ χρυσὸ σταυρὸ τοῦ Σωτήρα και ἂν ἀνοίξει τὸ «Νουμᾶ» (άρ. 270, 18 τοῦ Νοέβρη 1907) θὰν τὸ δεῖ στὴν πρώτη σελίδα, πίνου πόνου, γραμμένο και θὰ χαρεῖ.

Ὅσο για τὸν Πάλλη, ἔχει και λόγου του καιτιο παράσημο, ἀδιάφορο αὐ δὲ λέγεται ἀργυρὸς σταυρὸς, μιὰ ΙΑΙΔΑ.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

“ Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ”

Λύρα ἐπὸ δυνατότητη
και ἀπὸ Κυκλώπων χέρια.
(σελ. 90)

Ἡ ἐποχὴ μας ποῦ τὴ διακρίνει τὸ ψέφτικο και τὸ φανταχτερὸ δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσει τὴν εἰλικρίνεια τῆς ἐργασίας και τὸ συνέπαρμα τοῦ ἀληθινοῦ ἰδανικοῦ τῆς φιλολογικῆς Τέχνης, ἔξω ἀπὸ λιγοστὰ ὀνέματα. Ὅλοι δουλέβουν περισσότερα για νὰ φαίνονται παρά για νὰ εἶναι. Για τοῦτο κατάντησε ἡ φιλολογία μας νὰ περπατῇ με τὰ δεκανίκια τῆς δημοσιογραφίας, και ἀκόμη καιτι πὼς πολὺ, νὰ ποτιστῇ ὅλη ἀπὸ τὰ πιπόλαια διαφτερμένα, ρουτινιέρικα και ἀκατάστατα συνήθεια τῆς, καθὼς ἄλλοτες τὸ ξιγγήσαμε, και νὰ σέρνη ἀπὸ πίσω τῆς ὅλους ἔσαι ἀπὸ ψυχικὴ ἀδυναμία λαχταροῦνε τὴ δόξα τῆς μέρας. Ἐνας Ψυχάρης κ' ἓνας Παλαμᾶς δὲ δυνήθησαν νὰ στεριώσουν τὸ παράδειγμα τους, και τὸ πράμα εἶνε τόσο θλιβερότερο, ὅσο βλέπουμε και αὐτοὺς τοὺς νέους ν' ἀκολουθεῖνε τὴν πατημένη στράτα ὑποχωρῶντας κάθε μέρα στους πειρασμοὺς μιᾶς πρόσκαιρης ἐπιτυχίας, ἰδανικὸ τῶν ἰδανικῶν τῆς σύχρονης περικυκλωσίας μας.

Στή μελλοντική ιστορία της Τέχνης στην Ελλάδα θα σημειωθεί σαν ένας σημαντικός σταθμός ποιητικής ελλοκρίσεως το ξεχωριστό πέρασμα στις μέρες μας της δυνατοφύερωσης, ζωντανολάτρειας και πλουσιοφάνταστης Μούσας του ποιητή Παλαμά. Από τα «Τραγούδια της πατρίδος μου» ίσα με τη «Φλογέρα του Βασιλιά» έχουμε ένα φυσιολογικό ξετύλιγμα ενός Ποιητή που δεν έλειψεν ελοένα ν' αρματώνεται με τα διαλεχτά τ' άρματα της σοφίας του νου, της ζωνιάνιας του αίστημάτου και της γερής φτέρωσης της φαντασίας, όσο που νά φτάση τ' άψηλά σίνορα της ποιητικής Τέχνης.

Μας δίνει' έτσι νά νοιώσουμε πως οι ξαφνικές λάμπες και τα βιασιμένα μεσουρανήματα, που τόσο συχνά τον τελεφεταί καιρό ξανόγονται στο φιλολογικό μας στερέωμα, τίποτα δε σημαίνουν όσο η γαλήνια, ταπεινή κι αθόρυδη δουλειά που δρόμος γίνεται για τα ξάγναντα και τις κορφές που ε ζεστός ήλιος της μακρυνής μιά βέβαιης δόξας τὰ λούζει.

*

Η «Φλογέρα του Βασιλιά» δεν μπορεί νά περάση για ώριμο είδος ποιητικό λόγο από τα συνημισιμένα και τα γνωστά. Περισσότερο βέβαια μπορεί νά πη κανείς πως μιλάει με έπος μιά δίχως νά κληθί μέσα του όλα τὰ επικά στοιχεία. Μάλιστα πολλές φορές ξεφύγει σέ λυρισμό που κι αυτός έτσι καθώς στέκεται βέβαια δεν είναι από το γνωρισμένο μας λυρισμό που ε ίδιος ποιητής άλλου μιάς έχει δείξει. Ένα ήρωικό τραγούδι, ένας Έρμος είναι ελο το έργο από την αρχή ίσα με το τέλος, που μέσα του περνούνε σαν δράματα κάθε τόπου και κάθε εποχής παράδοτες, καημοί, σκέψεις, σύβουλα του παλιού κόσμου, του σήμερα και του αύριου. Ο ίδιος ποιητής έτσι χαρακτηρίζει (σελ. 60) το δράμα της Μούσας του.

Της επικής μου θάλασσας τη γαλήνια τη θέρνου
παθητικές ανεμικές και λυρικά μελτέμια
κι ελο αρμενίζει στα ήσυχα νερά της το καρδί
μιάς φαντασίας άνησυχής πάντα δραματισμένης.

Το είδος της τέτοιας ποιήσης ζητά το πομπικό, το στολισμένο, το απλόχωρο ύφος. Ο ποιητής στέκεται, ξανακάνει, σκέφτεται, φιλοσοφεί, κάνει δυο βήματα λοξά απ' τον ταχικό του δρόμο για νά μιάς δείξει κάτι που του τραβά την προσοχή, που ξέχωρα τον συγκινεί, που τον σπρώχνει ε άγαθός θαύματος της Μούσας του νά μιάς τὸ ψάλλη. Όσοι λογαριάζουν γι' απόλυτη ποιητική άρετή το σφιχτόδετο και το συγκρατημένο και σύμφωνα με μιά τέτοια αρχή ξεκινούν για ν' άγναντέψουν την ποιητική όμορφιά, θά νοιώσουν με τη «Φλογέρα

του Βασιλιά» πόσο μακριά τραβά ή αντίληψή τους από της Τέχνης τὸ δρόμο. Βέβαια το σφιχτόδετο και το συγκρατημένο στο στίχο και στο νόημα δεν ξεφύδουν πουθενά τη φροντίδα του ποιητή. Μά στον τρόπο της ποιητικής έκφρασης αλλάζει. Έδώ ή περίσταση ζητά την άπλοχωριά και τη σπαταλσύνη. Η Μούσα περπατώντας δείχνει και ξαναδείχνει ελη τη λεβεντιά της, φέρνει και ξαναφέρει όλα της τὰ χαρίσματα, χορεύει και ξαναχορεύει όλους τους κύκλους της, παίρνει και ξαναπαίρνει όλα της τὰ χρώματα, σιέται και λυγίζεται, στέκει και τηρά, σου γελά, σου άναίγει την άγκυλιά, σέ λιγώνει, σέ σέρνει μαζί της.

*

Ο Βυζαντινός κόσμος είναι γνωρισμένος σέ μιάς μονάχα από τα θραυιά του σχολείου κι από τα δράματα του Αισάκειου. Έτσι μιάς ξεφύγει ελό-τελα ή αληθινή γνώση μιάς εποχής σημαντικής της παγκόσμιας ιστορίας που γέννησε από τους μεγαλύτερους ήρώους που είδε ο κόσμος. Ηρώους με τρανή ψυχή μέσα τους, με σειρά μεθοδική στη ζωή τους, με καρδιά που όσο άτρομη και σιδερένια έδειχνε στο έλεος τόσο μαλάκωνε και λυγίζε για χάρη ενός ιδανικού.

Είπε ο ιστορικός πως αν έλειπαν οι τρανοί ήρωες του Βυζάντιου, σήμερα όψην άλλη, θά είχε ή Ανατολή, ίσως κ' ή Εβρώπη. Το Ανατολικό ζήτημα που ίσα με τις μέρες μας τραβά τη φροντίδα και τη σκέψη τόσων λαών, πάσκιζαν από τότες ακόμα εκείνοι νά τὸ λύσουν. Κ' ένας από δάφτους, ίσως ε πρώτος απ' όλους, που ή ιστορία μιάς τον παρουσιάζει νά πολεμᾷ στ' αλογό του ανεδασιμένος, αλάκερα σαράντα χρόνια, με λογής λογής φυλές από τὰ τετραπέρατα της Λσίας ίσα με της Ιταλίας τ' άκραγάλια, και περισσότερο απ' όλους με τη φυλή των Σλάβων που Βουργάροι από τότες κράζονταν, είναι ε λαμπερός βλαστός της δοξασιμένης Μακεδονίτικης δυναστείας που στα χέρια της για αιώνας βόστηξε την τιμή της Βυζαντινής πολιτείας, ε Βασίλειος ε άκουσμένος με τ' όνομα Βουργαροφάγος.

Βασιλιάς στην εϊδή και στην ψυχή. Όψη άρχοντική και σάμια σαν του Ηρακλή. Ένομά του γιόμισε την Ανατολή και τη Δύση. Κόσμοι, λαοί στη γητεία του σέρνονταν. Μάγος της καλοσύνης, της άντρευισύνης και της θείας εκδίκησης. Διαφεντεφτής της φυλής του. Κι άπάνου απ' όλα ε Ποιητής που έσυρ' ένα πρωι τὰ φουστά του στην Αθήνα για νά προσκυνήση τον τόπο της Σοφίας και τὸ ναό της Όμορφιάς. Ένας τέτοιος ήρωας δεν εΐτανε γραφτό νά μείνη παραριγμένο.

της Μούσας. Ἡ λύρα ἑνὸς Ρωμοῦ ποιητῆ πού σάν ἐκεῖνον ἔκλεισε μέσ' στήν καρδιά του

μέ μιὰ καινούρια δύναμη τήν ἴδια τήν Ἑλλάδα τὸν ἔδγαλε στὸ φῶς γιὰ νὰ τονὲ δείξῃ τοῦ κόσμου τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ γιὰ νὰ τοῦ ὑμνήσῃ τίς χάρες καὶ τὰ κατωρθώματα.

*

Ἡ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά» χωρίζεται σὲ δύο-δεκα λόγους, συθεμένη ὅλη σὲ δεκαπεντασύλλαβους στίχους δίχως ρίμα, ἔξδν ἀπὸ λιγιστὲς μεριές πού τὸ μέτρο γυρίζει στὸ λεύτερο στίχο. Σμιχτὴ περίληψη τοῦ κάθε λόγου τέτοια μιὰς ἱστορεῖ:

Α'

Μιὰν ἀόγη ἀνοιξιὰτικὴ - εἴτανε ὁ καιρὸς πού βασιλεθε ὁ Παλαιολόγος - στὸν κάμπο τῆς Πόλης, στὸ χαλασμένο μοναστήρι τ' ἄη Γιαννιοῦ τοῦ Θεολόγου, κάποια συντροφικὰ ἀπὸ ἀρχόντους καὶ μεγιστάνες σταμάτησε διαβαίνοντας ἀπὸ κειθε. Κατὰ τὸν τοῖχο στριμωμένο, σάμπως καρφωμένο, πλάϊ σ' ἕνα μνήμα διαγουμισμένο ἔστεκε ὀρθὸ ἕνα σκέλεθρο πού βασταῦσε στήν τρύπα πού εἴταν ἄλλοτες τὸ στόμα μιὰ φλογέρα πού φανερὸ πῶς γιὰ περίεργο τὴν εἶχαν ἀπιθῶσει κει οἱ ταφογῶτες. Στου ἔσσκεπου μνημιάτου τὴν πλάκα μιὰ πιγραφὴ φανέρωνε πῶς ἀναπάθωταν μεσ' στὸ μνήμα ὁ βασιλιάς Βασίλειος ὁ Βουργαροφάγος. Οἱ μεγιστάνες κι ἀρχόντοι ξαφνιασμένοι γιὰ τὸ βρεστικὸ ἀπολύσανε μαντάτορα νὰ φέρῃ τὸ μνήμα στήν Πόλη, κ' ἕνας ἀπὸ δάφτους σίμωσε πρὸς τὸ σκέλεθρο γιὰ νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸ στόμα τὴν περιπαίχτρα φλογέρα. «Ὅμως δὲν πρόφτασε ν' ἀγγίξῃ τὸ χέρι καὶ τοῦς συνεπαίρνει ἔν' ἀπέραντο κελάιδισμα, μιὰ φωνὴ πού ἔδγαίνε ἀπὸ τὸ σουράβλι. «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἐπικὴ φλογέρα, τὸ προφητικὸ καλάμι καὶ θέλω τώρα ὅσο κι ἂν με πήρανε καλάμι ἀποριμένο καὶ με στήλωσαν στὰ δόντια σου, μεγάλε βασιλιά, μ' ἀνίερα ἀνεγέλασμα ταραζοντάς σου τὸν ὕπνο, θέλω νὰ σὲ ἀναστήσω μέσα στὴ δόξα καὶ στὴ λάμπη σου καὶ νὰ ψάλω τὰ τρανά σου κατωρθώματα καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ κόνισμα καὶ πιὸ μέγα ἀπὸ ἄγαλμα, ἐγὼ ἡ φλογέρα νὰ στηλώσω τὸν ὕμνο σου στοὺς κίωνες.»

Β'

Ἡ φλογέρα σταματᾷ καὶ θυμᾶται τὰ ὠραία νησιὰ τοῦ Μαρμαρά, τὰ ἐννικὰ ἐρμονήσια με τὴ χλωρὴ Πιρῆκηπο καὶ τὴ γυμνὴ Πρώτη πού δέχτηκαν τὰ συντριμμένα σκῆπτρα καὶ τίς ξεπεσμένες κορῶνες σ' ἔξορίες καὶ σὲ παιδεμούς. Ἴκει ξορισμένη στοῦ Ἰσμιου τ' ἀνήλεα θέλημα ἡ Ἀθούστα Θεοφανῶ πλανιέται σάν ἴσκιος. Ὁ ἀχόρταγος πάθος πού ἡ σφίγγα ἡ σάρκα τὴν ἔδεσε με τοὺς τρεῖς βασιλιά-

δες Ρωμανό, Φωκὰ καὶ Τσιμισκὴ ὕμνολογιέται σὲ στίχους γιομάτους ἀπὸ δύναμη, ζουγραφικὸ πλοῦτο κ' ἔξαρση. «Ἄλλοι ἄς ὀργίζονται με σένα Θεοφανῶ κι ἄς ἀναθεματίζουν τὴ μνήμη σου, μὰ ἐγὼ ναὸ σοῦ ὑψῶνω, ἀνάφτω σου λαμπάδα στὸ κόνισμά σου. Δόξα σὲ σένα κεντάδρισσα βασίλισσα πού γέννησες τὸ κένταθρο τὸ Ρήγα.»

Γ'

Δίχως νὰ ἱστορήσῃ τοὺς ταρκατάχρονους ἀγῶνες με τοὺς βάρβαρους καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα με τοὺς Βούργαρους ἐρχεται ἡ φλογέρα νὰ ψάλῃ τὸ στερνὸ ταξίδι τοῦ Βασιλιά στίς χῶρες πού σύντριψε τὸν ὀχτρό, γιὰ νὰ μᾶση πιὰ τοὺς ἀνθῶς πού φύτρε καὶ νὰ δεχτῇ τὰ προσκυνήματα τῶ νικημένων καὶ τὰ κλειδικὰ τῶν κάστρων ἀπὸ τῆς Ροδόπης τὴ χώρα ἴσα με τῆς Ὀχρίδας τὰ Βουργάρικα παλάτια πού τὸν προσμένανε βουτημένα στὸ μάλαμα, στὸ μετάξι καὶ στὸ μαργαριτάρι, θησαυρὸς ἄξιος γιὰ τὸ στρατό του.

Κι ἀφοῦ τέλειωσε τὸ δοξασιμένο ἀγῶνα δὲ στοχάστηκε ἀνάπαψη, μὰ ἡ καρδιά του τὸν ἔσπρωχνε σ' ἕνα προσκύνημα πρὸς τὸ βράχο τῆς Ἀθήνας. «Ρώμη, δέσποινα, χρυσὴ Ἀλεξάντρα, ἁγία Σιών, νύφη Ἀντιόχεια, Πέργαμο, Ἀρμίδα Νίκαια, Θεσσαλονίκη, Ἀγιονόρος, δὲ σὰς ὠρέχτηκε. Ἀθήνα! σένα ροιτεύτηκε καὶ πρὸς ἐσένα τραδῶξε. Παναγία, δυνατὴ Βλαχερνιώτισσα τῆς Πόλης, Πορταῖτισσα σκέπη τ' Ἀγιονόρους δὲ στάθηκε σὲ σὰς. Τὴ Δέσποινα τῶν οὐρανῶν θὰ πάῃ νὰ προσκυνήσῃ στίς Ἀθήνας τὸ βράχο, τί φάνταξε ὕστερα ἀπὸ τὴν πολεμὸχρη Ἀθηνά με τὸ ἴδιο ἀνάστημα καὶ τὸν ἴδιο ἀέρα, μὰ γαληνόχαρη, δίχως κοντάρι καὶ σκουτάρι.»

Δ'

Παρέβεται στήν Ἀθῆνα ὁ στρατός Ἀνατολῆς καὶ Δύσης λαοὶ ἔδωσαν τὰ παλληκάρια τοὺς γιὰ γιὰ τὰ φουστάτα τοῦ Βασιλιά, πού σὲ μιὰν ὄνειροφαντασιὰ περνοῦνε στὸν ὕμνο τῆς φλογέρας. Στρατιῶτες ἀπὸ κάθε μεριά τῆς Ἑλλάδας, Μακεδονίτες, Θρακιῶτες, Ἡπειρώτες, κάθε τόπου καὶ φάρας με τὰ φλάμπουρα ἐλόρθη πού ζουγραφιστὰ εἶναι με λογιῆς λογιῆς θρησκευτικῆς καὶ μαγικῆς παράστασης. Κι ἀνάμεσα σὲ ὅλους κλάγγερο: στρατιῶτες πού τὰ ράσα τοὺς μάθρολογοῦν ἀπάνου στ' ἄτια, κι ἀκολουθοῦν ἐπισκόποι καὶ παπάδες καὶ ἱερωμένοι πού σηκώνουν γιὰ λάδαρα μακροκόνταρους σταθροὺς με τίμα ξῶλα. Βούκινα, νιάκαρα, νέφια καὶ τοῦμπανα βροντομαχοῦνε καὶ ξαπλώνουν μεσουρανίς τῆς Ὀδηγήτρας τὸν ὕμνο: «Ὁ στρατηλάτισσα Κυρὰ σ' ἐσὲ τὰ νικητήρια!»

Ε'

Διαδίνουον ανάμεσα στην Ἑλλάδα τὰ φουσάτα. Ἡ Θεσσαλία πρώτη τὰ προσδέχεται. Ὡ χώρα πού σ' ἐσένα σάν τὸ πολύκαρπο χῶμα κάρπισε ἢ φαντασία καὶ γέννησε ζουγραφιστὰ Ἑλληνόπουλα τοῦς Μύθους. Τὸ δασοφόνιτω Πήλιο μακριάθε ξάνοιζε τοῦς πολεμιστάδες, ὁ Κίσαθος τοῦς εἶδε κ' ἐγνεψε πρὸς τὸν Ὀλυμπο. Ἀπὸ τῆς Γκούρας τὸ βουνὸ παράσανε, τοῦς γέλασε τὸ μπλάθο γέλασμα τὸ ὁ κόρπος τοῦ Ζητηνοῦ, κι ὁ κάμπος τῆς Ἀλαμάνας τοῦς δέχτηκε καὶ πήγαν καὶ πάτησαν τὸ στενὸ τοῦ Βασιλιᾶ τῆς Σπάρτης. Κ' εἶδαν τὸν Καλλιῆδρομο κι ἔμπρὸς τοῦς φάνταξε τὸ Κάστρο πού εἶλο εἶτανε χριστὸ ἀπ' ἀνθρώπων κι ἀλόγων κούκαλα, πού τὸ ὕψωσαν λίγα χρόνια πρὶν τ' ἀσκέρια τοῦ Νικηφόρου τ' Οὐρανοῦ, στὸ ξακουστὸ Βουργαροσφάξιμο. Πάνε πρὸς τὰ Σάλωνα κ' οἱ καταρράχτες τοῦς χαιρετήσανε μέσ' ἀπὸ τὰ σύλογγα βουνά. Κόρφοι, ποτάμια, διάσελα, κλεισοῦρες, κάθου, ζυγοὶ ἀκόμα καὶ τώρα τοῦς βλέπετε στὰ ὄνειρά σας! Ἀγναντέψανε τὸν Παρνασσὸ κι αὐτὸς μέλιε ἀγρίκησε τὸ λαὸ ἀρχίνησε τραγοῦδι ἀσώπαστο, ὕμνο κ' ἔπαινο γιὰ τὴ λεβεντιά του καὶ τοῦς προσκάλεσε νὰ παραστρατήσουν, κι ἀπὸ τὰ κορφοδοῦνια του πὺ ἀξία καὶ πὺ σιμὰ νὰ προσκυνήσουνε τὸ θεὸ τους.

ΣΤ'

Μπήκανε στὸν κάμπο τῆς Λειβαδιάς τὸν καλόστρωτο πού ἢ Ἐρκυνα τὸν πατίζει τοῦ Ἑλικώνα παιδοῦλα. Νά! τὸ Λαφίτι τὸ λειβαδίτικο βουνὸ πού τώρα στέκεται δίχως τὴ μαντέφτρα λαλιὰ τοῦ Τροφονικῶ. Πολυσπορίτης κόσμος τρέχει ἀπὸ παντοῦ, τρουπάνηδες, πραιματεφτές, σκαφτιάδες τρέχον κρατόντας κονίσματα, ξαφτέρουγα, λαμπάδες, σπέρνοντας βάρια στοῦς δρόμους καὶ στρώνοντας ρούχα γιὰ νὰ περάσῃ ὁ βασιλιάς, κι ἔμπρὸς του γονατίζουν. Μέσ' ἀπὸ τὰ μοναστήρια βγαίνουν οἱ ρασοφόροι καὶ βλογοῦνε, κι ὁ Κηφιστὸς ἀπὸ τὰ ριζοδοῦνια τοῦ Κιθαριώνα τρέχει πρῶτος νὰ πάῃ τὸ μῆνημα στὴν Ἀθήνα. Νά! κι ὁ Ἑλικῶνας τῆς Μούσας τὸ παλάτι, νὰ ἢ τήθε ἀνάμεσα στὴ Βοιωτία κι ἀπάνου σ' ἀρχαῖο κάστρο τῶν Κυκλώπων. Μὰ τὰ φουσάτα δὲν ἀκούσανε, γιὰτ' εἶχαν βαριά τ' ἀφτιά τους, τὸ φάντασμα τοῦ ψάλτη Ἀσκραίου πού γυρᾷ τὰ βράδια, χουγαίζοντας κατὰ τῆς Ἄρκης τὰ νερὰ καὶ κλαίει τὰ δεινὰ τῆς ζήσης, τῶν ἀνθρώπων τὸν ζεπεσμό καὶ τὰ μύρια κακὰ πού πέφτουνε στὴν Ἑλλάδα σάν τὸ χιόνι στὸ Χελμό, τὸ ἕνα πάνου σ' ἄλλο.

*

Ζ'

Πρῶτ, μέρα λιόκαλη καὶ λιπερίχυτη. Τῆς Ἀττικῆς φῶ. Ἐλα σιμὰ τὰ φέρνεις καὶ τὰ δείχνεις ἔλα μὲ μείρα ξεχωριστή. Στὸν κάμπο πέρα καὶ στὰ πυκνὰ λιστάσια κάτι χαράζει, ξαπλώνεται καὶ τραβᾷ στὸ Βράχο πού καὶ μικρὸς φαντάζει σάν πὺ ἀψηλὸς ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο. Κι ὁ Βράχος ἀνταριασμένος συλλογίζεται: «Μήνα φτάνει ὁ Παραβάτης νὰ ξανασηλώσῃ τοῦς γκρεμισμένους μου βοιμούς; Μήνα ὁ βάρβαρος Ἀλάριχος ξανάρχεται; Μήν ἀπὸ τ' ἀττικά χῶματα χαράζει σώστης κι ἐρθωτῆς ὁ Δέξιππος; Μήπως ἢ Ἀθηνὰ πού χάθηκε καὶ πού κανεὶς ἐν ξέρει ἂν ἐσθῆσε γυρίζει στὸν πρωτινὸ θρόνο τῆς; Ἡ μὴν ἀπὸ τὸ Δούναθη κι ἀπὸ τὸ Βέλγα κι ἀπὸ τὰ βαθιὰ τῆς Βαλτικῆς πυκνότεροι ξανακατεβαίνουν ἀκρίδες οἱ λαοὶ; Ἡ μήπως καταπάνου μου φέρνουνται λυσσασμένοι ἀπὸ ἀσκητικὴ πείνα οἱ ρασοφόροι λύκοι;» Κι ὁ Βράχος ἀγναντέει ξανά, ἀνταριάζεται καὶ μὲ χίλια μύρια στόματα ξεσπᾷ ἢ φωνή του: «Βλέπω. Εἶναι στρατοῦ πάτημα καὶ λάμψη ἀρμάτων. Σταῖροι κι ὄττοι καὶ λάβαρα καὶ σκουτάρια καὶ λόγχεις. Ὁδηγητῆς ἕνας γίγαντας καθαλλάρης. Ἐσὺ εἶσαι ὁ Ἄρης κι ἂς ἐρχεσαι ἀπὸ ἀγριους καὶ ξένους τόπους. Δὲν εἶσαι βάρβαρος τί κλεῖς μέσ' στὴν καρδιά σου τὴν ἴδια Ἑλλάδα μὲ μιὰ καινούρια δύναμη. Πόθησες τὴν Ἀφροδίτη. Σοῦ εἶπαν ἢ Ἀφροδίτη κάθετα: στὸ βράχο τούτο. Καὶ ἤρθες.

Η'

Μὰ ἢ Ἀφροδίτη μάρμαρο, ἢ Παλλάδα φάντασμα. Ἄλλη δέσποινα ἐδῶ ἤρθε κι ἄρχε. Μέσα σ' ἕνα κόκκινο φακίλι, χωρὶς κοντάρι καὶ σκουτάρι, μ' ἕνα παιδὶ στὴν ἀγκαλιά, μιὰ σιταράττ, γλυκειά, ταπεινὴ σὰ χήρα, σάν κουρασμένη, σὰ φτωχιά. Γέμισε ὁ κόσμος ἀπὸ τὴ λατρεία τῆς. «Ὡ μητέρα τῶν ἀνέλπιδων, σκέπη ἔλου τοῦ κόσμου, κάτου ἀπὸ Σὲ ἔλοι πέρα πέρα φαντάζουν ἴσοι. Στέκεις κατὰμεσα τοῦ κόσμου λαμπροζευγραφισμένη ἀπὸ τὸν ἄγνωρο ἐρημίτη ἴσα μὲ τὸν νικητὴ Βουργαροφάγο πού ἐδῶ ἀνέβηκε νὰ σὲ προσκυνήσῃ.»

Θ'

Μέσ' στὸ δωρικὸ ναὸ, πού ἐκκλησιὰ τῆς Παρθένας ἐγινε τώρα, ὁ τρανὸς Βασιλιάς τῆς ὕψωνει ἕναν ὕμνο, μιὰ προσεφκὴ μυστικὴ, ἐνῶ γύρα τῶν ἱερῶν ψαλτάδων οἱ χοροὶ ἀρμονίζουσι τὴ δέηση. Στὸ νοῦ του περνᾷ γοργὰ ἔλ' ἢ ζωὴ του ἀπὸ τὰ Παλάτια ἴσα μὲ τίς σπηλιές, τὰ μονοπάτια, τὰ λακώματα πού ἔπαιρνε καταπόδι τὸν ὄχτρό. «Μὲ ἔλους πολέμησα καὶ πρῶτα μὲ μένανε τὸν ἴδιο. Μὰ ἐτι κι ἂν εἴμουν γίνηκα νὰ βασιλέω κ' οἱ ἄλλοι νὰ μ' ἀκούνε. Δικό σου εἶναι τὸ θάμα ὦ Πανουργιά.

Ἐκεῖ πού εἶλοι ἐλόγουρά μου θαμπὰ παραπατοῦνε καὶ κωνηγοῦν τὰ σύγνεφα, ἐγὼ σὶ ἀπλὰ καὶ στὰ μεγάλα δίνω σάρκα κι ὄλα τὰ κἀνω ἀλήθειες. Μεστὰ εἶναι τὰ παλάτια μου ἀπὸ ἀλογάριστους θησαυροὺς μὰ ἐγὼ δὲ στολίστηκα μὲ δάφτους καὶ τοὺς καταφρονῶ καὶ τοὺς ἀγαπῶ σὺν κἀτι πού τίποτα δὲν ἀξίζει κι ἀξίζει ὄλο τὸν κόσμο. Μακριὰ ἀπὸ μένα κἀθε τί πού τίποτα δὲν κάνει παρὰ νὰ πλάθῃ τὴ σκληριὰ καὶ νὰ σφυρακοπᾷ χαλκάδες. Ἐγὼ εἶμαι ὁ γλήγορος βορριάς πού βροντολογᾶω μὲσ' ἀπὸ τὰ δέντρα σὰ βούκινο τῆς θείας παρουσίας».

I'

«Κορφή τῆς ἀντρείσυνης εἶταν ὁ Βάρδας ὁ Σκληρός, κ' ἦρθε καιρὸς πού ἀντίμαχος ἀγνάντια μου μ' ἐσφιγγε μὲ φιδίσους πλοκαμούς. Μὰ ἡ ὄρα του σήμανε καὶ τότες μπροστά μου βρέθηκε ἀνήμπος, τυφλός, παράλλαμα, συντρίμι καὶ στὰ πόδια μου πρόσπεσε. Κι ὁ ἄλλος Βάρδας ὁ Φωκᾶς πού ἐφεγγε λεβεντιάς ἀστέρι, μ' ἀπαρνήθηκε, ντύθηκε τὴν πορφύρα καὶ φόρεσε τὴν τιάρα. Τότες εἶδα τοὺς πολεμάρχους τριγύρω μου ὄλους ψέφτες καὶ κάλπικους. Μοναχός μου μὲ τὸ πολεμικὸ σπαθί στὸ ἓνα χέρι καὶ σὶ ἄλλο μὲ τὸ πἀναγνὸ σου κόνισμα, Μητέρα θαματουργὴ τῶν ὄπλων, πάω νὰ μ' ἀργάσῃ ὁ πόλεμος. Κι ἀγνάντεψα τὸ Βάρδα τὸ Φωκᾶ ὁ ἄμα κι ὄραμα ἀντικρὶ μου. Καὶ σὲ λίγο εἶδα νὰ πέφτῃ ἀπὸ τ' ἄλογο κι ἀπάνου του ἓνας ἔχλος νὰ ρυάξεται χτυπώντας τον, καὶ τὸ κεφάλι κανίσκι νὰ μοῦ προσφέρεται. Κυρὰ τῶν οὐρανῶν, χέρι ὀδηγημένο ἀπὸ Σὲ τὸν ὀχτρό μου χτύπησε. Πρωτομαστόροι, μελωδοὶ καὶ ζουγράφοι δόστε τὰ χέρια καὶ ψάλτε καὶ ἱστορίστε τῆς Ἀθηνωίτισσας Κυρᾶς τὸ ρίζωμα στὸν κόσμο καὶ κἀτου ἀπὸ τὰ πόδια τῆς γράψτε καὶ μένα, τοῦ πόλεμου καὶ τῆς νίκης τῶν κύρη».

IA'

«Μὲ συνεπῆρε ἀξαφνα τῆς ὑπνοφαντασιας ἡ μνήμη. Μοῦ φάνηκε πὼς εἶμουν ἀκουμπιστός στὸ παραθύρι τοῦ παλατιοῦ τῆς Πόλης. Ἐνας Ἀγγελος πλάι μου μ' ἀγγίξε κι ἀνατρίχικτα. Μοῦ φύσηξε στὰ μάτια, εἶδα. Τὸ ἓνα του φτερό σὰ χάλκινο δεφτέρι μὲ τὰ γραμμμένα τῆς Μοίρας, τ' ἄλλο του φτερό σὰ μαγικὸς καθρέφτης πού μέσκα του μαθρολογούσαν οἱ ἀγέννητοι καιροί.—Σὲ περιμένει ὁ γίγαντας Θριάδος, μοῦ εἶπε προφητικὰ, κ' ἡ ἀγγέλισσα Δόξα στὴν Πόλη πού σὲ λίγο θ' ἀράξῃς. Μὰ οὐκί καὶ οὐκί, σὰ θὰ κλείσῃς τὰ μάτια, τὸν κόσμο πού μεγάλωσες μὲ τὴ νίκη θὰ τὸν πατήσουν μαδλιστές, παλιάντοι, μουρλοὶ, πόρνες. Καὶ ἡ Πόλη παρμένη. Τοῦ Κυρίου ὁ ναὸς κοπριαμένο ἀχούρι, κ' ἡ ἄγια Τράπεζα μὲσ' στὸ κκράθι: κοῦρσος, κ' οἱ πολεμάρχοι ξόριστοι κ' οἱ ἀρματωλοὶ φεβγάτοι. Γράμματα, ἄρματα

(καημένη Ρωμισούνη) ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ διωγμένα' στὴ Δύση κονέδουνε. Ἀπ' ὄσα πλάθειες, Βουργαροφάγε, ἀπ' ὄσα ταίριασες κι ὀρίζεις καὶ κυβερνάς τίποτα δὲ θὰ μείνῃ. Δαμασκίὰ σπαθιὰ σκουριάστε, κοντάρια συντρίφτητε. Στὸ βασιλικὸ μνήμα τῆς Ἐλλάδας πατώντας γιὰ νὰ φαντάξῃ, νὰ ἡ ζυγαριὰ τῆς Δίκης, νὰ ἡ πηγὴ τῆς Σοφίας νὰ ἡ δύναμη καὶ ἡ χάρη καὶ ἡ κυβερνήτρα καὶ ὄλων ἡ κυρὰ, νὰ ἡ Ἐδρώπη, ἡ Ἐδρώπη! Μὰ θάρθῃ καιρὸς πού ἀπ' ὄλα ἀπάνου θὰ σηκωθῇ ἡ ἀλυσσοδεμένη φτωχολεγιὰ. Ἀπὸ τὸ μνήμα του τὸ παραπεταμένο ἀνασταίνεται ὁ ταπεινός, ὁ κουρελῆς, ὁ καταφρονεμένος, ὁ βασιλικὸς τῆς ἀργατιάς, ὁ πατέρας τῆς φτώχειας, ὁ ἀπέντης τῆς κόσμου, κρᾶζεται: Φτωχολέοντας, κ' ἐρχεται: γιὰ νὰ σφάξῃ τὰ Ἐθνη. Εἰρήνη στὴν οἰκουμένη, ἀδερφσύνη στοὺς λαούς, χαρὰ καὶ καλὴ γνώμη στὴ γῆ.—Κοίταξκ κατάματα τὸν Ἀγγελο καὶ εἶπα: Στὰ πάντα γυρισμός τῶν πάντων. Στὴν πλάση τούτη ὁ κόσμος ἐλόγουρα καὶ μὲσ' στὸν κόσμο ὁ μάδρος ἄθρωπος, τὸ νόμο ἀκούνε. Καὶ σὶς καρδιές καὶ στὰ λιθάρια ὁ νόμος. Πάντα ἓνός Ἐπίστου ἡ λατρεία θὰ στέχῃ, μὰ πάντα τοῦ πονηροῦ τὸ φίδι θὰ εἶναι ὁ ἄθρωπος, κ' ἡ εἰρήνη φουσακιάδα τοῦ νεροῦ. Πάντα Παναγιές. Χριστοί, δαιμόνοι, ἀγγέλοι, οὐρανοὶ καὶ γῆς μεστοὶ ἀπὸ κείνους. Καὶ πάντα θὰ ὀδύαρχω ἐγὼ. Πνέμ' ἀγνὸ θὰ πνέω γδυτός ἀπὸ τὴ θολὴ σάρκα. Ὅπου φουὰ Ρωμαϊκὸς κι ὅπου Ἐλλάδα παλέδει, ὅπου ἡ φυλὴ σταδρώνεται, ὅπου ἀντίσταση, ἀγρόπνια, σπαθί, ἐγὼ πνέμα καὶ ψυχὴ θὰ πνέω καὶ θὰ ζωντανέω».

IB'

Τὸ τραγοῦδι σωμένο. Ὁλόγουρα ἡ πλάση πέφτει στῆς σιωπῆς τὸν κόρφο. Μὰ πέρα ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ Γαλατᾶ ἓνας ἀχλὸς ἀκούεται. Τὸ μῆνημα πῆγε στὸ Ρήγα καὶ φτάνει μὲ τὴν τιμὴ πού πρέπει γιὰ τὸ δέφτερο ξόδι πὸς φανταχτὸ ἀπ' τὸ πρῶτο. Χρυσὸς ἄμμος πλουμίζει τὸ δρόμο, χρωροκλαδα τονὲ στρώνουν ραδόνερο τονὲ βρέχει, λιθάνι μεσοκοβιὰ. Μικρολογᾷ τ' ἀρχοντολόι ντυμένο λυπητερά. Νὰ ἡ πομπὴ μπαίνει στὸ χάλασμα. Ὁ τάφος ἀνοιχτός καὶ πρὸς τὸν τοῖχο ὄρθὸ τὸ σκέλεθρο μὲ τὴ φλογέρα στὸ στόμα. Ἀπλώνει τὰ χέρια ὁ βασιλικὸς στὸ λείψανο. Μὰ μόλις τὸ ἀγγίξαν τὰ χέρια του, στὸ χῶμα σωριάζεται, χῶμα. Σὲ κείνο ἀπάνου ἡ μουσικὴ Φλογέρα βουδῆ, καλάμι: γιὰ πέταμα.

*

Ἡ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά» ὄσο κι ἂ στέκει ἀμοιαστη, ὅμως συγγενέδει ἐσωτερικὰ σὲ πάμπολλες μεριές μὲ τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου». Θὰ εἶλεγε κανεὶς πὼς καὶ τὰ δυὸ ἀπτὰ ἔργα γράφτηκαν ἀπὸ τὸν ποιητὴ σὲ μιὰ περίοδο τῆς ζωῆς του, περίοδο

πού τή γιομίζει μιὰ ξέχωρη συγκίνηση γιὰ τὸ Βυζαντινὸ κόσμο καὶ γιὰ τὴ δοξασιμένη γις τῆς Βασιλέουσας "Ὅπως στὸ «Δωδεκάλογο» ἔτσι καὶ στὴ «Φλογέρα» μιὰ λέξη, ἓνα ἔνομα, βαλμένο ἀπλὰ κι ἀξήγητα στὸ στίχο παίρνει τέτοιο νόημα, δείχνει τέτοια λαμπράδα πού ἡ σημασία του μᾶς ζωντανάει κώσμον ὀλάκερο ἄγνωρο γιὰ τὴν ὥρα σὲ μᾶς.

Καιτάρου, ἐξάρου, μάγιστροι, δομῆστικοί, δουκάδες
ταξάτοι, ταξιδιάρηδες, ἀκρίτες, ἀπελάτες
σπαθάρηδες, δρογγάρηδες, καθαλλάρου, ἀρμάτοι,
καπατανέου, ἀρχοντολόγια, ταπεινοβγαλμένοι
ἀπὸ τὰ Δωδεκάνητα καὶ πέρα ὡς τὴν Ἰσλάντα.
Λίμιτοι, νόμιμα, σχολές, τῶν ἀσκεριῶν ξεφτέρια,
Πεληματάρου, ρογιαστοί, κατάφραχτοι, ἀλαφρίτες
τοῦ δυνατοῦ ἀγγαρέματα, μαζώματα τοῦ ἀνέμου
καὶ κάθε χιῶρας καὶ φυλῆς, γνώμης καρδιάς καὶ γλώσσας
(σελ. 51)

πάνε νὰ προσκυνήσουν τὴν Ἀθηνιώτισσα Παναγιά.

Κι ἀκόμα ἔπως ἐκεῖ, ἔτσι καὶ ὡς ἀχώριστη ἡ φιλοσοφία τοῦ ποιητῆ. Τὴν ξανοίγεις παντοῦ κρυμμένη μέσα στὴ ζουγραφιά καὶ πλάι στὴ φόρα τὴν ἐπική. Ὁ ἐντέκατος λόγος πού κλεῖ τὸ στερνὸ μέρος τῆς προσεφυῆς τοῦ Βουργαροφάγου ἔχει κομμάτια φιλοσοφικῆς ποιήσης ἀπὸ τὰ πιὸ δυνατὰ κι ἀψηλονόητα.

Ὅσο ἀνοιχτοὶ εἰν' οἱ οὐρανοί, τόσο τεράστια μέσα
στῶν οὐρανῶν ἀπλώνονται τὴν ἀπεραντοσύνη
τοῦ ἡλιοῦ τὰ βασιλέματα· κι ὅσο κ' οἱ αἰθέρες εἶναι
ἔαυστεροι, τόσο εἰν' οἱ ἀγνοὶ σὺν ξαφνικῆς οὐθέρας
ἀπὸ τὰ ἔγκατα κ' οἱ ἀγνοὶ τῆς θάλασσας τῆς μάννας
ὕψινονται, μεστώνονται, καὶ, σὴννεφα, τοῦ κόσμου
τὸ σκότος, τὸ δομῆστικὸ καὶ τὴ φουρτούνα φέρνουν,
γιὰ τὸ χαρὸ ἢ γιὰ τ' ἀντίμα, ξελοθρευτῆς ἢ πλάστες,
ὅσο νὰ πέσουνε ξανά στῆς θάλασσας τῆς μάννας
τὰ ἔγκατα, ἀπὸ τὸ νερὸ γιὰ τὸ νερὸ, καθάρια,
καὶ μ' ὅλο τους τὸ θέλημα, τὰ σὴννεφα, σημάδια,
στοῦ κύκλου τὰ φυσίσματα πού ἀνεθοκατεβαίνουν,
τοῦ νέου τοῦ κυβερνήτη Πηγετῶν καὶ θεῶν, τῶν ὀλων.
(σελ. 151)

καὶ πιὸ κάτω :

Μπρός, πίσω, τίποτε. Χορὸς ἀνεμοκυκλοπέδης
Μίτια : στὰ πάντα γιομίζε τῶν πάντων. Κυβερνήτες,
λαοί, θεοὶ, κήρυκες, καὶ θεοὶ κι ἀνθρώποι πάντα κόβουν,
γιὰ μπόδια, γιὰ μπλέξιμα, γιὰ πάλαιμα, τῆς δρόμου,
τοῦτοι γιὰ νὰ εἶναι πάντοτε γεννατιστοί, καὶ κείνοι,
γιὰ νὰ εἶναι ὀλόμοι πάντοτε. Στὴν πλάση τούτη ὁ κόσμος
ὀλόμοι, κι ὁ ἀνθρώπος μέσα στὸν κόσμῳ ὁ μαῦρος
πού εἶναι μαζί περὶγελο τῶν ζυτιῶν καὶ καμάρι,
τὸ νόμο ἀκούει καὶ στὶς καρδιές καὶ στὰ λιψάρια ὁ νόμος.
(σελ. 151)

Κι ὅπως στὸν «Προφητικὸ» τοῦ «Δωδεκάλογου» ποιητικὰ προφητεύεται τ' ἀνέδασμα τῆς Ἑθνικῆς φυγῆς πού κατακλύσει στοῦ κακοῦ τὴ σκάλα, ἔτσι καὶ στὴ «Φλογέρα» προφητεύει ὁ ποιητῆς μιλῶντας γιὰ τὸν Παρθενῶνα τὸ ἀνέδασμα τοῦ Λόγου πού κι ἀφτὸς κατακλύσει σὺν τὸ δωρικὸ νὰ, μὲ στί-

χους πού θυμίζουν τοὺς ἴδιους στίχους τοῦ «Προφητικῶ».

Κάθε φορὰ πού ἀλόγητα μιὰ Μοῖρα
τὸ Γένος θὰ χτυπήσει
καρδιά τοῦ Γένους, ὁ νὰς θὰ τὸ πρωτοδεχτῆ
κατάβαλα τὸ χτύπημα καὶ θὰ σειστῆ
καὶ θὰ ραίσῃ.
Σὰ βασίλισσα χήρα,
σκιάδα, σὲ ξένου ἀφέντη, θὰ σπυρῆ
τὰ πόδια καὶ θὰ τοῦ παραδοθῆ,
καὶ ἄλλαξοπιστῆσῃ.
Καὶ θὰ τὸν κάμῃ Χριστιανὸ ὁ βυζαντινός,
ὁ φράγκος θὰ τονὲ φραγκέσῃ,
καὶ θὰ φορέσῃ τὸ σαρίκι, ὁ ἀγαρνός.
καὶ κάθε φάρα θὰ χυθῆ νὰ τὸν κουρτέσῃ.
Καὶ νὰ ! θαλασσοτίναχτῃ στὸ θεοῦ κορμὶ τοῦ ἀπάνου.
φωτιὰ τοῦ Βενετσάνου !

Καὶ θὰ καῆ. Καὶ, σύντριμμα, θὰ ρέψῃ.
Καὶ τότε, ποιὸς θὰ τὸ πιστέσῃ ;
Στερνὸς ἀφέντης θὰ κολλήσῃ στὸ ἱερὸ ρημαδί
ὁ Δάσκαλος νὰ τὸ μολέσῃ.
Σὰ νυχτερίδα ἢ γνώμη του, σὰ μελοντῆρι ἢ σκέψῃ.
Ὅχιμὲ ! τοῦ κάκου θᾶρχεται πνευτικὰ τὸ βράδι
νὰ σιγοκλαίῃ μὲς' στοῦ ναοῦ τῆ ρημασιμένη χάρη
καὶ σὺν εἰδωλολάτρης τὸ φεγγάρι,
Ὅσο πού νᾶρῃ ὁ Ποιητῆς μὲ τῆ φεγγολοῦσα
στὸ πλάι τοῦ Μούσα.
μελετητῆς καὶ γητευτῆς τοῦ ρημαδιοῦ,
νὰ οἰκοδομήσῃ
μὲ τῆ βοήθεια τοῦ στοιχοῦ, τοῦ Ἰραγουδιοῦ
στοῦ δάσκαλου τὸ πείσμα.
καρῶνα τοῦ καλοῦ ξανά σὲ ἀνατολῆ καὶ δύση,
τοῦ Λόγου τὸ νὰ, καινούριο χτίσμα.
(σελ. 122)

(Στᾶλλο φινίλλο τελιώνει)

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΓΜΑ

BIBLIΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

Δημοσθένους : «Ὁ περὶ τοῦ Στεφάνου λόγος»
μετάφρασις Σ. Γυνοπούλου, Δρ. Ζ.

Ὁ πιὸ ξακουστός καὶ πιὸ τεχνικὸς λόγος τοῦ μεγάλου ρήτορα γενομένος στὴν περίστασι, πού ἀναγκάστηκε ὁ Δημοστένης νὰ υπερασπίσῃ τὸν ἕαυτὸ του καὶ ν' ἀποδείξῃ πὼς ἐταίριαξέ του νὰ τὸν τιμήσῃ ἢ πολιτεία μὲ χρυσὸ στεφάνι σὰ μεγάλο καὶ τίμιον πατριώτη. Κάθε λογῆς ρητορικὸ σκῆμα καὶ κάθε τέχνη τοῦ προφορικοῦ λόγου βρίσκεται μέσα στὸ βιβλίον αὐτό. Ἡ μετάφρασις μὲ φιλολογικῆ ἐπιμέλεια ἀπὸ τὸν καθηγητῆ κ. Ν. Γυινόπουλο.

Πλάτωνος : «Θεαίτητος», μετάφρασις
Κυρ. Ζάμπα, Δρ. Ζ.

Στὸ Θεαίτητο, πού τονὲ ζωντανεύει περσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους Πλατωνικοὺς διαλόγους ἢ Σω-